

ikke kan gaa ind, skal jeg først nævne Tilsynet, og jeg skal da sige, at jeg ikke tror, at saadanne rent pædagogiske Bidskabsmand som de, hvorom her er Tale, ville kunne gjøre den Nytte, man har tænkt sig. Jeg indrømmer naturligvis, at Læreren i sin Fortand bør være Pædagog, men jeg tror rigtigodt ikke, at naar han først er kommen saa vidt, at han er bleven Lærer ved en Skole, han hjælpes synderlig frem derved, at en Mand kommer i Skolen en Dag om Aaret, og det vil være det Høieste, hvorom der kan blive Tale. Hans Undervisning i Pædagogik, tror jeg, maa foregaa ved den Undervisningsanstalt, hvor han uddanner sig, og han maa ved sin Examen aflægge tilstrækkelig Prøve i Kendskabet dertil, navnlig til, hvad jeg vil kalde den theoretiske Side af Pædagogiken. Naar han derimod først er kommen ind i Skolegjerningen, staar det for mig, som om han vil have mindre Nytte af en saadan videnskabelig dannet Mand, tilstedekommen i Skolen. Skulde der overhovedet være Tale om at påvirke Lærerne gjennem andre Mænd, tror jeg, at det paa den heldigste Maade vilde ske ved praktiske, udmærkede dygtige Lærere, som i høj Grad forenede de forskjellige Egner, hvoraf en Lærer maa være i Besiddelse. Saadanne Mænd kunde give den enkelte Lærer mangt et praktisk Bist, der kunde være ham til Nytte, ikke at tale om, at der imellem den ene og den anden Lærer vilde udvikle sig et ganske anderledes frit Forhold, hvorunder den Enes og den Andens Meninger kunde komme frem og drøftes til gjenfældig Fordel, medens derimod en Udvikling og Samtale meget vanskelig kommer frem mellem en grundlærd Pædagog og en almindelig Skolelærer, for ikke at tale om den Lærer, der staar under det Almindelige og netop trænger haardt til Raarvning. — At vi væsentlig skulde kunne fremme vore Folkeskoler ved det fæddobbelte Tilsyn — thi det bliver virkelig fæddobbelt, — har jeg heller ikke Tro paa, men derom have andre ærede Talere udtalt sig saa fuldstændig, at jeg kan forbigaa dette Punkt. — Jeg kommer dernæst til Spørgsmaalet om Skoletvang, og i saa Henseende staar jeg, ikke paa samme Standpunkt, som Flexallet af de foregaaende Talere, saavidt jeg har kunnet forstaa dem. Jeg hører nemlig til dem, der tro, at vi maa have Skoletvang, men paa den anden Side hører jeg ganske vist til dem, der aldeles ikke ville kunne gaa ind paa en saadan Skoletvang som den, hvorom her er Tale. Anordningen af 1814 fastsætter jo Skoletvang, og at denne Bestemmelse har baaret overordentlig smaa Frugter, vil jeg indrømme, men hvad mon Grunden dertil kan være? Naar jeg ser paa den Maade, hvorpaa man praktisk har anvendt Lovbestemmelserne i saa Henseende, tror jeg, at man enten har multeret Alle, som forføjte, eller ogsaa Steingen; men i begge Tilfælde er man gaaet udenfor det Rette. Ved det første Tilfælde gjør man Indgreb

i Forældrenes Ret til at sørge for deres Børns Oplysning. Naar f. Ex. en Mand, som maasse har den allervarmeste Kjærlighed til, og den omhyggeligste Omsorg for sit Barn, men som af en eller anden Grund, som Loven ikke kan kalde „gyldig Grund“, holder Barnet borte fra Skolen nogle saa Dage, erklærer man det for en Forbrydelse og multerer ham, men det vækker kun Bitterhed, ikke blot imod den enkelte Bestemmelse, hvorefter han multeres, men imod hele Skoleordningen, der saaledes griber ind i Forældrenes Ret. Multerer man derimod slet ikke, vil der altid være nogle Forældre, som ere ligegyldige for Oplysning og for deres Børn, og man værner da ikke om de Børn, der paa den Maade forsømmes. Jeg tror, at Bestemmelserne om Løngsmidlerne ikke bør sættes saaledes i Stil og illsædes saa faste Regler, hvorefter man enten multerer Ingen eller multerer Alle. Efter min Mening bør det overlades til en stedlig Myndighed at træffe et Skjøn, hvorefter man kan multere dem, der virkelig bør multeres, fordi de have forbrudt sig imod de Regler, de have lige overfor deres Børn. Saadanne Forældre skulle multeres og skulle multeres saa føleligt, at Hensigten opnaas, men alle Andre maa derimod være fri. Hvis man imidlertid ikke vil lægge denne Sag i en stedlig Myndigheds Haand og overlade Sagen til Mænd, der fiende de foreliggende Forhold, vil Multeringsystemet umulig undgaa de Feil, som hidtil have flået derved. Værer man sig derimod ad paa den af mig nævnte Maade, indrømmer jeg, at der maa være et Multeringsystem eller i alt Fald et Løngsystem tilstede lige overfor forsømmelige Forældre. — Den væsentligste Indvending, jeg har at gjøre mod Lovforslaget, rammer dog ikke, hvad det indeholder, men derimod hvad det mangler. For mig staar det saaledes, at der fra Statens Side er tre Hensyn at tage til Skolevesenet. Det ene er, at Staten som Stat maa drage Omsorg for, at dens Borgere faae en vis Oplysning. Det andet Hensyn skræver sig fra den stærke økonomiske Udvikling, der er foregaaet i de sidste 50 Aar, og som kan ventes endnu at ville udvikle sig betydelig, men derved er opstaaet en betydelig Forskiel mellem Formuende og Uformuende, en Forskiel, der, man gjøre, hvad man vil derimod, bestandigt vil udvide sig, idet al Udvikling netop gaar i den Retning, og Staten er da efter min Formening bleven forpligtet til at hjælpe dem, der ere mindre gunstigt stillede i økonomisk Henseende, til en saadan Oplysning, at de kunne have deres Stilling saa godt, som det paa nogen Maade lader sig gjøre. Under sin Oplysning af denne Forpligtelse maa Staten imidlertid gaa frem paa helt forskjellig Maade, efter som Folket staar paa et meget lavt Trin af Oplysning eller paa et høiere Trin af Oplysning, og efter som det er et frit Folk eller et usrit Folk. Derfor maatte Skoleloven af 1814,